

Regeringens proposition

2006/07:118

En jobbgaranti för ungdomar

Prop.
2006/07:118

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 31 maj 2007

Fredrik Reinfeldt

Sven Otto Littorin
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag om avskaffande av ungdomsinsatserna kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin. Regeringen aviserar vidare att den avser att införa en jobbgaranti för ungdomar vid upphörandet av kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin. Jobbgarantin införs för ungdomar mellan 16 och 24 år från och med den 1 december 2007.

Ungdomar kommer att omfattas av jobbgarantin vid tre månaders inskrivningstid som arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Jobbgarantin startar med en inledande period med intensifierat stöd till och uppföljning av deltagarens arbetssökande. Efter den inledande perioden bör det aktiva matchningsarbetet kombineras med förstärkta insatser som kan vara praktik eller utbildning.

Ersättningen till deltagare i jobbgarantin bör utformas så att den inte avhåller ungdomar från att välja reguljära studier framför arbetslöshet.

Den som avvisar en anvisning till jobbgarantin har inte rätt till arbetslöshetsersättning vid fortsatt arbetslöshet och kan således inte få sådan ersättning i stället för att delta i jobbgarantin. Ogiltig frånvaro eller annan misskötsamhet inom jobbgarantin bör medföra sanktioner enligt regler jämförbara med dem som gäller vid deltagande i aktivitetsgarantin.

I propositionen föreslås vissa ändringar i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program och i ändringslagen till denna, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1962:381) om allmän försäkring och studiestödslagen (1999:1395) som en följd av att kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin avskaffas och att den nya jobbgarantin införs.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program	6
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	8
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	10
2.5	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	13
3	Ärendet och dess beredning.....	14
4	Insatser för ungdomar.....	14
4.1	Ungdomsarbetslösheten	14
4.2	Nystartsjobb	15
4.3	Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år.....	16
4.4	Reformering av gymnasieskolan.....	16
4.5	Kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin	16
5	Avskaffandet av kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin	17
5.1	Utvärdering av ungdomsinsatserna.....	17
5.2	Kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin avskaffas	19
6	En jobbgaranti för ungdomar.....	20
6.1	Införandet av en jobbgaranti för ungdomar	20
6.2	Innehållet i jobbgarantin	22
6.3	Ansvarsfördelningen mellan stat och kommun.....	22
6.4	Ersättningen till ungdomar i jobbgarantin	24
6.5	Rätten till ersättning och sanktioner	29
6.6	När lämnar man jobbgarantin?.....	31
6.7	Vissa följdändringar	32
7	Konsekvenser	33
7.1	Ekonomiska konsekvenser.....	33
7.2	Jämställdhetskonsekvenser	33
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	33
9	Författningskommentar	34
9.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program	34
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program	34

9.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	35	Prop. 2006/07:118
9.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	35	
9.5	Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	36	
Bilaga 1	Lagförslaget i promemorian En jobbgaranti för ungdomar	37	
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna (promemorian En jobbgaranti för ungdomar).....	42	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 maj 2007	43	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2006/07:118

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program,
2. lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program,
3. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
5. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknads- politiska program

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (2007:000) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program skall utgå.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program¹

dels att 2 och 3 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 4 och 7 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Den som är berättigad till ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring har vid deltagande i *verksamhet som anordnas enligt 3 §* rätt till aktivitetsstöd.

Kommunen skall till den som tar del av verksamhet enligt 3 § och som uppbär försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) när han eller hon börjar delta i verksamheten utge ersättning med ett belopp som motsvarar försörjningsstödet. Det samma skall gälla beträffande den för vilken fattas beslut om sådant försörjningsstöd under tid som han eller hon deltar i verksamheten.

Kommunen skall till deltagare som inte erhåller ersättning enligt första eller andra stycket betala ut ersättning med 3 280 kronor per månad.

Ersättningen enligt andra och tredje stycket skall benämnas utvecklingsersättning.

Den som är berättigad till ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring har vid deltagande i *jobbgarantin för ungdomar* rätt till aktivitetsstöd.

Den som fyllt 18 år men inte är berättigad till ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring har vid deltagande i jobbgarantin för ungdomar rätt till utvecklingsersättning.

¹ Senaste lydelse av

2 § 2006:1071

3 § 2004:1324.

² Senaste lydelse 2004:1324.

Lydelse enligt prop. 2006/07:89, Föreslagen lydelse
bet. 2006/07:AU13

7 §

Den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program skall inte anses som arbetstagare om inte programmet gäller en anställning med anställningsstöd eller lönebidrag, skyddat arbete, trygghetsanställning, reguljärt arbete inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin eller en anställning med särskilt stöd för introduktion och uppföljning (SIUS).

Den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program skall inte anses som arbetstagare om inte programmet gäller en anställning med anställningsstöd eller lönebidrag, skyddat arbete, trygghetsanställning, reguljärt arbete inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin, *jobbgarantin för ungdomar* eller en anställning med särskilt stöd för introduktion och uppföljning (SIUS).

När ett program bedrivs på en arbetsplats skall den som tar del av programmet dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av följande regler i arbetsmiljölagen (1977:1160):

- 2 kap. 1–9 §§ om arbetsmiljöns beskaffenhet,
- 3 kap. 1–4 och 7–14 §§ om allmänna skyldigheter,
- 4 kap. 1–4 och 8–10 §§ om bemyndiganden,
- 5 kap. 1 och 3 §§ om minderåriga,
- 7 kap. om tillsyn,
- 8 kap. om påföljder, och
- 9 kap. om överklagande.

Vad som i arbetsmiljölagen sägs om arbetsgivare skall gälla den som har upplåtit en arbetsplats för programverksamhet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

2. Ungdomar som vid ikraftträdandet deltar i kommunala ungdomsprogram eller ungdomsgarantin får fullfölja deltagandet i insatsen. Under denna tid tillämpas bestämmelserna i deras äldre lydelse.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 9 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 30 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som

1. är arbetsföra och oförhindrade att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan,
2. är beredda att anta erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken de inte anmält hinder som kan godtas av arbetslöshetskassan,
3. är anmälda som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,
4. medverkar till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med den offentliga arbetsförmedlingen, och
5. aktivt söker ett lämpligt arbete men inte kan få ett sådant arbete.

Den som avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar har inte rätt till ersättning vid fortsatt arbetslöshet.

30 a §²

Till en sökande som lämnat jobbgarantin för ungdomar får, om det är förmånligare, dagpenning lämnas med ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i ersättning under deltagandet i jobbgarantin för ungdomar. Beloppet skall lägst vara det som bestäms enligt 24 § andra stycket, om ansökan om ersättning sker inom 12 månader från tidpunkten när sökanden lämnade jobbgarantin för ungdomar.

¹ Senaste lydelse 2000:1460.

*Det som sägs i första stycket får
tillämpas högst två gånger för en
sökande.*

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

² Tidigare 30 a § upphävd genom 2006:1546.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Häri genom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. **5 §²**

Försäkringskassan skall besluta om en försäkrads tillhörighet till sjukpenningförsäkringen och fastställa sjukpenninggrundande inkomst. För en försäkrad som inte är bosatt i Sverige gäller detta så snart anmälan om hans inkomstförhållanden gjorts hos Försäkringskassan. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Sjukpenningförsäkringen skall omprövas

a) när Försäkringskassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn har beviljats den försäkrade eller sådan ersättning eller pension som redan utges har ändrats med hänsyn till ändring i den försäkrades arbetsförmåga eller, vid särskild efterlevandepension, förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete,

d) när tjänstepension har beviljats den försäkrade,

e) när ett beslut om vilandeförklaring av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 16 kap. 16 § har upphört, samt

f) när livränta har beviljats den försäkrade enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller redan utgående livränta har ändrats.

Ändring som avses i första stycket skall gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkommit. Den sjukpenninggrundande inkomst som ändrats enligt första stycket a får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som inträffar i anslutning till att Försäkringskassan fått kännedom om inkomståndringen.

Under tid som anges under 1–6 får, om inte första stycket b, d eller f är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om Försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

1. bedriver studier enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2007:298.

2. erhåller periodiskt ekonomiskt stöd, utgivet enligt särskilda avtal mellan arbetsmarknadens parter, enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

3. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

4. är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför,

5. helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte har fyllt ett år. Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård,

6. fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 2 eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd skall Försäkringskassan, vid sjukdom under den aktuella tiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågasvarande förvärvsarbete under den aktuella tiden.

För en försäkrad som får sådan behandling eller rehabilitering som avses i 7 b § eller 22 kap. 7 § och som under denna tid får livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning skall Försäkringskassan, vid sjukdom under den tid då livränta betalas ut, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 skall dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån för studier som avses i tredje stycket 1, sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av

3. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd *eller utvecklingsersättning* eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 2 eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd *eller utvecklingsersättning* skall Försäkringskassan, vid sjukdom under den aktuella tiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågasvarande förvärvsarbete under den aktuella tiden.

första–tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Omprövning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket a skall ej omfatta ändring av den försäkrades inkomstförhållanden på grund av sådant förvärvsarbete som avses i 16 kap. 15 §.

Omprövning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket skall göras senast när den försäkrade gör anspråk på ersättning som betalas ut per dag.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

2.5 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 25 § studiestödslagen (1999:1395) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

25 §¹

Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap.,
2. aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
2. aktivitetsstöd *eller utvecklingsersättning* för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
3. utbildningsbidrag för doktorander,
4. sjukersättning, aktivitetsersättning eller rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, eller
5. bidrag till studerande vid korttidsstudier som får fördelas av
 - a) Landsorganisationen i Sverige eller Tjänstemännens Centralorganisation med stöd av lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde,
 - b) Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, eller
 - c) Sametinget.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för högskoleutbildning på forskarnivå om den studerande är eller har varit anställd som doktorand eller har eller har haft utbildningsbidrag för doktorander.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som skall omfattas av detta stycke.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelserna i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

¹ Senaste lydelse 2006:1474.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1) att kommunala ungdomsprogram (KUP) och ungdomsgarantin (UG) skall avvecklas samt att en jobbgaranti för ungdomar skall införas vid upphörandet av KUP och UG. En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har i promemorian *En jobbgaranti för ungdomar* föreslagit att KUP och UG skall avskaffas samt bedömt att det bör införas en jobbgaranti för ungdomar. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats under tiden den 10–27 april 2007.

Remissinstanserna har getts tillfälle att yttra sig över promemorian vid ett remissmöte den 27 april 2007. En förteckning över de remissinstanser som yttrat sig finns i *bilaga 2*. De skriftliga remissyttrandena, ett protokoll från remissmötet och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2007/3766/A).

Lagrådet

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, studiestödslagen (1999:1395) samt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Dessa faller inte inom Lagrådets granskningsområde. Övriga förslag till lagändringar har, på grund av att de enbart är av lagtekniskt enkel beskaffenhet, inte heller underställts Lagrådets granskning.

4 Insatser för ungdomar

4.1 Ungdomsarbetslösheten

Mellan åren 2001 och 2006 drabbades ungdomar hårt av arbetslöshet. Den öppna arbetslösheten för ungdomar mellan 16 och 24 år ökade under perioden från drygt 38 000 till cirka 70 000 individer i genomsnitt per månad enligt Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökning (AKU). År 2001 var 42 procent av de arbetslösa i åldern 16 till 24 år kvinnor och 58 procent var män. Motsvarande siffror för 2006 var 46 procent kvinnor och 54 procent män. De öppet arbetslösa ungdomarnas andel av arbetskraften mellan 16 och 24 år ökade under samma period från 8 procent till 13,7 procent. Därutöver deltog många ungdomar i något arbetsmarknadspolitiskt program. Mellan åren 2001 och 2006 ökade antalet programdeltagare i åldern mellan 18 och 24 år från knappt 17 000 till drygt 23 000. År 2001 var andelen kvinnor av programdeltagarna 43 procent och andelen män 57 procent. Motsvarande siffror för 2006 var 41 procent kvinnor och 59 procent män. Sammantaget ökade den totala ungdomsarbetslösheten från 55 000 till 94 000 ung-

domar under den här perioden. I slutet av 2006 vände arbetsmarknadsläget för ungdomar och i början av 2007 sjönk ungdomsarbetslösheten. Fortfarande är emellertid ungdomsarbetslösheten högre i Sverige än i övriga nordiska länder, framför allt jämfört med Danmark som har en avsevärt lägre ungdomsarbetslöshet.

Utmärkande för ungdomsarbetslösheten är främst konjunkturkänsligheten som hänger samman med att ungdomar i mindre utsträckning har fasta arbeten. Framför allt har antalet ungdomar med timanställning ökat kraftigt. En del av dessa ungdomar kvarstår som arbetssökande hos arbetsförmedlingen eftersom de önskar utökad arbetstid. Att ungdomar ofta har tillfälliga arbeten, feriearbeten eller timanställningar leder till större säsongvariationer i arbetslöshetstalen jämfört med övriga åldersgrupper. Ungdomsarbetslösheten kan därför variera kraftigt mellan olika månader. Unga kvinnor utgör en majoritet av den grupp sysselsatta som har tillfälliga anställningar och deltidsarbeten.

Genomströmningen av arbetslösa ungdomar är stor hos arbetsförmedlingen. Ungdomar blir ofta arbetslösa men perioderna i arbetslöshet för dessa brukar å andra sidan vara kortare än för dem som är över 24 år. En ung arbetssökande var under 2006 inskriven hos arbetsförmedlingen i genomsnitt 7 månader. För arbetslösa mellan 25 och 54 år var inskrivningstiden under samma år omkring 1 år och 9 månader.

Mot bakgrund av den höga ungdomsarbetslösheten har särskilda insatser redan genomförts eller planeras att införas. Det gäller bl.a. förmånligare kvalificeringsvillkor för nystartsjobb och nedsättning av vissa socialavgifter m.m. för ungdomar mellan 18 och 24 år (se avsnitt 4.2–4.3). Vidare avser regeringen att reformera gymnasieskolan (se avsnitt 4.4).

4.2 Nystartsjobb

Nystartsjobb infördes den 1 januari 2007 genom lagen (2006:1494) om kreditering på skattekonto av stimulans till arbetsgivare för nystartsjobb och förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb. Syftet med nystartsjobben är att minska utanförskapet. Personer som sedan minst ett år på heltid varit arbetslösa eller deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program, fått sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- eller aktivitetsersättning, varit beroende av ekonomiskt bistånd, haft skyddat arbete vid Samhall AB eller en kombination av dessa förhållanden samt varit anmälda hos arbetsförmedlingen kan kvalificera sig för nystartsjobb. Även nyanlända flyktingar med uppehållstillstånd, som är anmälda hos arbetsförmedlingen, kan få nystartsjobb. För arbetslösa mellan 20 och 24 år är kvalificeringstiden kortare. Dessa har möjlighet att få nystartsjobb redan efter sex månaders inskrivningstid hos arbetsförmedlingen.

Stöd till nystartsjobb lämnas till privata arbetsgivare och till offentliga arbetsgivare vid drift av affärsverksamhet. Stödet lämnas genom återbetalning av ett belopp motsvarande arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften för den anställde. Stödet lämnas lika länge som personen varit frånvarande från arbetslivet eller haft ett skyddat arbete, dock längst fem år. För den som fyllt 55 år lämnas stöd under dubbelt så lång tid, dock längst tio år. Ungdomar mellan 20 och 24 år kan som

huvudregel få nystartsjobb under längst ett år. För utlänningar som fyllt 20 år lämnas stöd under tre år från tidpunkten för beslutet om uppehållstillstånd. Stöd till nystartsjobb för ungdomar kan kombineras med andra stöd för anställning av ungdomar och lämnas såväl för anställningar som gäller tills vidare som för provanställningar och tidsbegränsade anställningar.

4.3 Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år

Riksdagen har efter förslag av regeringen i propositionen 2006/07:84 *Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år*, nyligen beslutat (bet. 2006/07:SfU10, rskr. 2006/07:157) om en nedsättning av det samlade uttaget av arbetsgivaravgifter, med undantag för ålderspensionsavgiften, och den allmänna löneavgiften för personer som vid årets ingång fyllt 18 men inte 25 år i syfte att underlätta för yngre att komma in på arbetsmarknaden. Avgifterna sänks därmed från 32,42 till 21,31 procent. För andra halvåret 2007 blir det en något lägre nedsättning till 22,71 procent, för att inte påverka ålderspensionsavgiften. Det blir en motsvarande sänkning även för enskilda företagare i samma ålder som betalar egenavgifter. I deras fall sänks de totala avgifterna, om inte extra karenstid valts, från 30,71 till 20,45 procent. De avgifter som betalas får aldrig understiga ålderspensionsavgiften. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2007.

4.4 Reformering av gymnasieskolan

Regeringen tillsatte i februari 2007 en särskild utredare (dir. 2007:8) som skall lämna förslag till en framtida struktur för gymnasieskolans studievägar. Arbetet skall bedrivas utifrån principen att gymnasieskolan skall vara en frivillig utbildning av hög kvalitet, som bygger vidare på grundskolans kunskaper och ger elever möjlighet att välja utbildning efter fallenhet och intresse. Tre olika huvudinriktningar skall finnas som var och en leder till gymnasieexamen. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2008.

4.5 Kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin

Kommunala ungdomsprogram (KUP) infördes 1995 som en insats i det arbetsmarknadspolitiska programmet ungdomsinsatser. Insatsen innebär att en kommun får anordna praktik eller annan verksamhet på heltid för arbetslösa ungdomar under 20 år som inte genomgår gymnasieskola eller liknande utbildning. Insatsen skall inledas med vägledning och jobbsökaraktiviteter hos arbetsförmedlingen. Insatsen skall även innehålla individinriktade insatser med praktik och utbildningsinslag. Kommunen har rätt till ersättning från staten för verksamhet inom KUP.

Ungdomsgarantin (UG) infördes 1998, även den som en insats i det arbetsmarknadspolitiska programmet ungdomsinsatser. UG innebär att en

kommun, efter överenskommelse med regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, får åta sig en skyldighet att erbjuda ungdomar som står till arbetsmarknadens förfogande en aktiverande och utvecklande insats på heltid. En sådan skyldighet gäller från och med den dag den unge fyller 20 år till dess att hon eller han fyller 25 år. Kommunens skyldighet inträder om något arbete, reguljär utbildning eller något annat lämpligt arbetsmarknadspolitiskt program inte kunnat erbjudas inom 90 dagar från det att den unge anmälde sig som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen. Utvecklingsinsatsen skall erbjudas inom tio dagar från det att kommunens skyldighet inträdde att erbjuda ungdomar, som står till arbetsmarknadens förfogande, en aktiverande och utvecklande insats på heltid. Insatsen får pågå i högst 12 månader och skall inledas med vägledning och jobbsökaraktiviteter hos arbetsförmedlingen.

5 Avskaffandet av kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin

5.1 Utvärdering av ungdomsinsatserna

Statskontorets utvärdering

Ungdomsinsatserna kommunala ungdomsprogram (KUP) och ungdomsgarantin (UG) utvärderades av Statskontoret 2001. Slutsatserna redovisades i rapporten *Särskilda ungdomsåtgärder? Om kommunala ungdomsprogrammet och utvecklingsgarantin* (Statskontorets rapport 2001:4). I rapporten presenterades också ett förslag som i huvudsak innebar att KUP och UG bör avvecklas. Enligt Statskontorets förslag skulle KUP dock behållas för ungdomar under 20 år som inte har fullföljt gymnasieutbildning och kommunerna skulle åläggas att ha ansvaret för dessa ungdomar. Statskontoret ansåg att det kommunala huvudmannskapet fört med sig många problem. Ungdomar hade t.ex. förlorat kontakten med arbetsförmedlingen och statens möjlighet att styra, följa upp och kontrollera verksamheten hade försvårats. Ett annat problem som Statskontoret lyfte fram var att det fanns stora skillnader i landet inom KUP och UG och att detta lett till att en likvärdig behandling av arbetslösa ungdomar inte kunnat upprätthållas.

Rapporten remissbehandlades samma år. *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* instämde i huvudsak i Statskontorets förslag. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* instämde i det förslag som avsåg ungdomar under 20 år. *Ungdomsstyrelsen*, *Socialstyrelsen* och dåvarande *Svenska kommunförbundet*, samt de kommuner som yttrade sig, avstyrkte förslaget och ansåg att KUP borde finnas kvar för ungdomar mellan 18 och 24 år. *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)* ansåg att underlaget för att bestämma om ungdomsinsatserna skulle läggas ner var otillräckligt.

I betänkandet *Unga utanför* (SOU 2003:92) föreslogs att varje kommun skulle ha en lagstadgad skyldighet att skapa en organisation som ansvarar för att aktivt söka upp och ge stöd till alla ungdomar under 20 år som inte arbetar eller studerar. Kommunen skulle enligt förslaget erbjuda insatser på heltid för de ungdomar som hade behov av sådana insatser. Utredningen föreslog också att berörda myndigheter, såsom skola, arbetsförmedling och socialtjänst skulle vara skyldiga att aktivt samverka. Utredningen föreslog vidare att KUP skulle avvecklas. Dessutom föreslog utredningen att UG skulle avvecklas och ersättas av en individuell handlingsplan för alla ungdomar. Den tidigare regeringen valde att föreslå ett förtydligande av det befintliga kommunala ansvaret för ungdomar i skollagen (1985:1100) och att behålla KUP och UG bl.a. eftersom det ansågs föreligga behov av en mer aktuell effektstudie av ungdomsinsatserna.

Förslaget om det kommunala ansvaret antogs av riksdagen (prop. 2004/05:2, bet. 2004/05:KrU2, rskr. 2004/05:94) och ledde till en ändring i skollagen. Det kommunala ansvaret för ungdomar, det så kallade informationsansvaret, regleras i 1 kap. 18 § skollagen där det föreskrivs att kommuner har en uttrycklig skyldighet att hålla sig informerade om vissa ungdomars sysselsättning. Enligt bestämmelsen skall en hemkommun löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Varje kommun är skyldig att erbjuda utbildning på nationella program för ungdomar i kommunen fram till och med det år de fyller 20 år (se 5 kap. 5 § skollagen). Kommunerna är också enligt 5 kap. 13 § skollagen skyldiga att erbjuda gymnasieutbildning i form av specialutformade eller individuella program för de ungdomar som inte tagits in på något nationellt program i gymnasieskolan eller som avbrutit sådan utbildning.

IFAU:s utvärderingar

Ungdomsinsatserna KUP och UG har ytterligare utvärderats av IFAU under 2005 och 2006. Resultaten har redovisats i rapporterna *Kommunala arbetsmarknadsinsatser riktade till ungdomar mellan 18 och 24 år* (IFAU rapport 2005:9) samt i *(Hur) hjälps ungdomar av arbetsmarknadspolitiska program för unga?* (IFAU rapport 2006:5). I rapporterna redovisas inga förslag men resultaten av effektutvärderingarna indikerar att KUP och UG har negativa effekter på ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Den senare rapportens slutsatser är att kommunalt tillhandahållna ungdomsprogram fungerar sämre än arbetsförmedlingens ordinarie program. I rapporten jämförs olika ungdomsinsatser i kommunal regi och hos arbetsförmedlingen. Resultaten tyder på att arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar leder till kortare arbetslöshets-tid om de sätts in tidigt i arbetslöshetsperioden. IFAU menar att de positiva effekterna beror på intensifierat jobbsökande innan programmen sätts in. De positiva effekterna kan även bero på att ungdomar mellan 20 och 24 år är prioriterade hos arbetsförmedlingen eller på att de söker arbete mer intensivt för att undvika att placeras i program. Resultaten

tyder också, enligt IFAU, på att när ansvaret för genomförandet av arbetsmarknadspolitiken fördes över till kommunal nivå, reducerades programmets effektivitet när det gäller arbetslösas ungdomars övergång till arbete. IFAU:s studie visar dock att KUP och UG leder till fler övergångar till reguljär utbildning.

5.2 Kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin avskaffas

Regeringens förslag: Ungdomsinsatserna kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin avskaffas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Ungdomsstyrelsen, Statskontoret, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* tillstyrker förslaget att avskaffa KUP och UG.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av de uppföljningar och utvärderingar som genomförts av KUP och UG föreslås att dessa insatser avskaffas. *Myndigheten för skolutveckling* anser att det finns en risk att studie- och yrkesvägledningens roll försvagas när KUP avskaffas eftersom den är en viktig del av insatsen. Regeringen anser att ungdomar i första hand bör erbjudas studie- och yrkesvägledning inom gymnasieskolan. De som omfattas av jobbgarantin för ungdomar (se avsnitt 6) och är i behov av studie- och yrkesvägledning bör kunna få det under den inledande fasen i jobbgarantin.

Förslaget att avveckla KUP och UG innebär att regleringen om dessa i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program bör tas bort. Detta innebär att 2 och 3 §§ upphävs samt att 4 § i samma lag ändras. I nämnda paragrafer regleras kommunernas möjligheter att anordna praktik och andra former av verksamhet och aktiviteter för ungdomar dels under 20 år, dels i åldern 20 till 24 år. I lagen om arbetsmarknadspolitiska program finns bestämmelser om de ersättningar som får lämnas till deltagarna i KUP och UG liksom om kommunernas rätt till ersättning från staten för verksamheten.

I 17 och 22 §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om bl.a. bestämmande av s.k. ramtid för den som deltagit i UG och om att tid då den sökande deltagit i verksamhet inom UG inte skall räknas in i ersättningsperioden i arbetslöshetsförsäkringen. Dessa bestämmelser bör upphävas när UG avskaffas. I propositionen 2006/07:89 *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.*, som beslutats av riksdagen den 30 maj 2007 (bet. 2006/07: AU13), har regeringen föreslagit ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring som innebär att de ovannämnda bestämmelserna, av andra skäl än ett avskaffande av UG, skall upphävas från och med den 2 juli 2007. Något lagförslag i denna del lämnas därför inte i denna proposition.

6.1 Införandet av en jobbgaranti för ungdomar

Regeringens bedömning: En jobbgaranti för ungdomar mellan 16 och 24 år bör införas när ungdomsinsatserna kommunala ungdomsprogram (KUP) och ungdomsgarantin (UG) upphör.

– Ungdomar bör omfattas av jobbgarantin vid tre månaders inskrivningstid hos arbetsförmedlingen. Av de ungdomar som arbetar deltid eller har timanställning bör endast de som har rätt till arbetslöshetsersättning omfattas av jobbgarantin.

– Jobbgarantin bör starta med en inledande period med intensifierat stöd till deltagaren och uppföljning av deltagarens arbetssökande. Efter den inledande perioden bör det aktiva matchningsarbetet kombineras med förstärkta insatser som kan vara praktik eller utbildning.

– En deltagare som lämnat jobbgarantin för arbete eller studier bör kunna återgå till insatsen om han eller hon inte hunnit uppfylla ett nytt arbetsvillkor.

– Deltagande i jobbgarantin bör begränsas till högst 15 månader, dock längst till dess deltagaren fyller 25 år. Den som har fullföljt 15 månader i jobbgarantin bör kvalificera sig för den nyligen beslutade jobb- och utvecklingsgarantin.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)* och *Företagarna* tillstyrker att en jobbgaranti införs. Även *Socialstyrelsen*, *Ungdomsstyrelsen*, *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* och *Statskontoret* tillstyrker men anser att ungdomar bör omfattas av jobbgarantin tidigare eller senast inom tre månader. Även *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* anser att tre månaders inskrivningstid innan individen omfattas av jobbgarantin är för lång tid. *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* och *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att det föreslagna innehållet i jobbgarantin förefaller mer ändamålsenligt än vad som varit fallet med KUP och UG. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* avstyrker att en jobbgaranti införs. Flera remissinstanser har påtalat att beteckningen jobbgaranti ger en felaktig bild av insatsen eftersom den förutsätts garantera anställning.

Skälen för regeringens bedömning: Ungdomars inträde på arbetsmarknaden har fördröjts avsevärt under de senaste decennierna. En förklaring är den försämrade arbetsmarknaden som följde av den ekonomiska krisen under 1990-talet.

IFAU (Nordström Skans) har i rapporten *Har ungdomsarbetslöshet långsiktiga effekter?* (IFAU rapport 2004:13) undersökt de långsiktiga effekterna av tidig erfarenhet av arbetslöshet. Resultaten tyder på att de ungdomar som blev arbetslösa direkt efter gymnasiet i större utsträckning var fortsatt arbetslösa under de följande fem åren jämfört med övriga ungdomar.

Mot denna bakgrund kan det finnas behov av särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser som fångar upp ungdomar på ett tidigt stadium och som motverkar långa perioder med arbetslöshet. Samtidigt har få arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar visat sig vara effektiva, bl.a. för att de ofta är förenade med inlåsnings effekter som gör att ungdomar slutar att söka arbete när de deltar i en insats. Även om insatsen slutligen leder till arbete eller studier är inlåsnings effekterna ofta så stora att insatsen resulterar i att den unges inträde på arbetsmarknaden fördröjs.

Arbetslösa ungdomar bör på ett tidigt stadium få stöd och insatser från arbetsförmedlingen. De nuvarande insatserna, KUP och UG, har i praktiken inte gett ungdomar det stöd de behöver för att etablera sig på arbetsmarknaden. Dessa insatser bör därför, som föreslagits i avsnitt 5.2, avskaffas. I stället bör en mer aktiverande insats införas i form av en jobbgaranti för ungdomar mellan 16 och 24 år. Denna garanti bör omfatta ungdomar som varit inskrivna hos arbetsförmedlingen i tre månader.

Ungdomar som har rätt till arbetslöshetsersättning och som står till arbetsmarknadens förfogande för hel- eller deltidsarbete bör omfattas av jobbgarantin. *SKL* och *Ungdomsstyrelsen* anser att alla deltidsarbetslösa, oberoende av om de är berättigade till arbetslöshetsersättning eller ej, bör ha samma möjligheter att delta i jobbgarantin. Regeringen vill i denna fråga anföra följande. Ungdomar som arbetar deltid eller har tillfälliga arbeten bör i första hand få stöd genom det matchningsarbete som sker utanför jobbgarantin. Ungdomar som uppbär arbetslöshetsersättning bör dock hanteras som en enhetlig grupp i jobbgarantin. Om ungdomar som får utfyllnad från arbetslöshetsförsäkringen exkluderas från jobbgarantin undviker de den nedtrappning av arbetslöshetsersättningen som bör gälla för andra ungdomar. Detta är inte förenligt med regeringens intentioner att stärka ungdomars incitament att fullfölja studier eller att arbeta.

LO och *SACO* anser att inrättandet av en jobbgaranti för ungdomar under 25 år med sämre ersättning riskerar att leda till att ungdomar skjuter på utträdet från en utbildning till dess att han eller hon fyllt 25 år. Jobbgarantin är en av många insatser som görs för att fler ungdomar skall få arbete. Regeringen bedömer att ungdomars motivation att fullfölja sina studier påverkas mer av möjligheten att få arbete efter avslutade studier än av vilken ersättningsnivå han eller hon kan förvänta sig vid arbetslöshet.

Myndigheten för skolutveckling anser att införandet av en jobbgaranti för ungdomar mellan 16 och 24 år riskerar att leda till att fler ungdomar avbryter eller inte påbörjar en reguljär gymnasieutbildning och att detta motverkar syftet att få fler ungdomar i arbete. Regeringen anser att det är viktigt att deltagande i jobbgarantin inte ses som ett alternativ till reguljära studier. Av denna anledning bedömer regeringen att ersättningsnivåerna i jobbgarantin bör anpassas till nivåerna inom studiestöds-systemet (se avsnitt 6.4). Jobbgarantin bör inte ersätta kommunens skyldighet att erbjuda gymnasieskola och gymnasial vuxenutbildning.

Statskontoret, *SKL*, *Socialstyrelsen*, *Ungdomsstyrelsen* och *TCO* anser att ungdomar bör omfattas av jobbgarantin tidigare eller senast inom tre månader. *IFAU* anser tvärtom att insatsen bör erbjudas ungdomar senare än vid tre månaders inskrivningstid då riskerna för inlåsnings effekter är större ju tidigare garantin sätts in. Regeringen vill betona att ungdomarna

även innan en anvisning till jobbgarantin sker skall ha fått stöd och hjälp med att söka arbete. Enligt 6 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten skall den offentliga arbetsförmedlingen i samråd med den som söker arbete senast inom 30 dagar från det att den enskilde anmäler sig som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen upprätta en individuell handlingsplan där den arbetssökandes skyldigheter och planerade aktiviteter anges. En handlingsplan för den som inte fyllt 25 år bör enligt förordningen upprättas tidigare än så. Regeringen konstaterar att genomströmningen av ungdomar hos arbetsförmedlingen är hög och att ungdomar har betydligt kortare arbetslöshetstider än vuxna. Efter tre månader hade drygt hälften av alla de ungdomar som skrevs in hos arbetsförmedlingen under 2005 funnit arbete eller påbörjat en reguljär utbildning. Regeringen anser mot bakgrund av detta att tre månaders inskrivningstid är en lämplig tidpunkt för att påbörja deltagande i jobbgarantin.

6.2 Innehållet i jobbgarantin

Utredningen om en flexiblare arbetsmarknadsutbildning (N 2006:10) har i delbetänkandet *Arbetsmarknadsutbildning för bristyrken och insatser för arbetslösa ungdomar* (SOU 2007:18) lyft fram olika framgångsfaktorer för ungdomsprogram. Jobsökaktiviteter är enligt utredningen det mest kostnadseffektiva för ungdomar och ger positiva effekter på både sysselsättning och inkomst. Högre krav på jobbsökande leder till att arbetssökande hittar arbete i snabbare takt. Utredningen lyfter även fram lärdomar från Danmark och Storbritannien. En inledande period på fyra (Danmark) respektive sex månader (Storbritannien) med intensiv rådgivning och vägledning av en personlig rådgivare och mentor har varit en framgångsfaktor.

Mot denna bakgrund bör, enligt regeringens mening, ungdomar i jobbgarantin få en tidig kvalificerad bedömning och hjälp av en personlig rådgivare eller mentor. Deltagarna i jobbgarantin bör också få ett aktivt stöd och uppföljning av sitt arbetssökande kontinuerligt under hela sin arbetslöshetsperiod. Under den inledande perioden i jobbgarantin skall dessa insatser intensifieras. Ungdomar som är i behov av studie- och yrkesvägledning bör även kunna få det under den inledande perioden i jobbgarantin. Efter den inledande perioden bör det aktiva matchningsarbetet kombineras med förstärkta insatser som kan vara praktik eller utbildning.

6.3 Ansvarsfördelningen mellan stat och kommun

Flera remissinstanser efterlyser ett klargörande av det kommunala uppföljningsansvaret och en tydlig ansvarsfördelning mellan kommun och arbetsförmedling. *Skolverket* påtalar problemet med att både staten och kommunen har ansvar för de ungdomar under 20 år som inte fullföljt en gymnasieutbildning. *Ungdomsstyrelsen* framhåller att det är oklart vilka roller arbetsförmedlingen och kommunen har i förhållande till det kommunala uppföljningsansvaret. *Landsorganisationen i Sverige (LO)*

anser att kommunens bristande uppföljning av dem som inte fullföljt en gymnasieutbildning är allvarlig och bör hanteras i samband med reformeringen av arbetsmarknadspolitiken för unga. *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* anser att det finns behov av att klargöra ansvarsfördelningen mellan staten och kommunen för ungdomar som inte fullföljt en gymnasieutbildning. *Myndigheten för skolutveckling* anser att KUP skall göras om till ett kommunalt ansvar för ungdomar under 20 år som inte har fullföljt en gymnasieutbildning.

Regeringen vill betona att införandet av jobbgarantin inte påverkar kommunens informationsansvar eller kommunens skyldighet att erbjuda gymnasieutbildning till dem som är under 20 år (se avsnitt 5.1). Jobbgarantin innebär att arbetslösa ungdomar omfattas av intensifierade insatser vid tre månaders inskrivningstid hos arbetsförmedlingen. Kommunen har ansvar för att löpande hålla sig informerad om hur vissa ungdomar är sysselsatta, vilket är en helt annan typ av ansvar än det staten tar på sig genom införandet av jobbgarantin. Det är viktigt att det sker en nära samverkan mellan arbetsförmedlingen och kommunen för att ungdomar som har avbrutit sina gymnasiestudier skall återuppta dem. Regeringen avser att återkomma i denna fråga om det finns behov. Arbetsförmedlingen och kommunen bör samverka också när det gäller de ungdomar som uppbär försörjningsstöd för att säkerställa att ungdomarna står till arbetsmarknadens förfogande i enlighet med de villkor som gäller för att vara berättigad till försörjningsstöd.

I syfte att dra nytta av olika aktörers kunskaper och erfarenheter bör aktiviteterna inom jobbgarantin kunna utföras såväl i arbetsförmedlingens egen regi som av andra anordnare som tillhandahåller tjänster som förmedlingen kan upphandla. Flera remissinstanser är positiva till att insatserna i jobbgarantin skall kunna upphandlas av andra aktörer än arbetsförmedlingen. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* betonar vikten av att tillvarata den kommunala kompetens som finns när det gäller att arbeta med arbetslösa ungdomar. SKL påpekar att om det saknas författningsstöd är kommunerna, enligt kommunallagens (1991:900) bestämmelser, förhindrade att delta i arbetsförmedlingens framtida upphandlingar av insatser från andra aktörer. Regeringen avser att återkomma med förslag om kommunernas medverkan i jobbgarantin i budgetpropositionen för 2008.

6.4 Ersättningen till ungdomar i jobbgarantin

Regeringens förslag: Till ungdomar som har rätt till arbetslöshetsersättning lämnas aktivitetsstöd när de deltar i jobbgarantin för ungdomar. Till övriga ungdomar som fyllt 18 år och som deltar i jobbgarantin för ungdomar lämnas utvecklingsersättning.

En särskild beräkningsregel skall finnas för bestämmande av dagpenningen för en sökande som deltagit i jobbgarantin för ungdomar. Den som har deltagit i jobbgarantin och som uppfyllt ett nytt arbetsvillkor och då har rätt till arbetslöshetsersättning, kan få ersättning med ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i ersättning under deltagandet i jobbgarantin om detta är förmånligare än vad den nya dagpenningen annars skulle bli. Denna skyddsregel får tillämpas högst två gånger för en sökande.

Regeringens bedömning: I syfte att öka de ekonomiska incitamenten att söka arbete eller välja reguljära studier bör nivån på aktivitetsstödet trappas ned successivt i takt med alltmer intensifierade insatser från arbetsförmedlingens sida. Ersättningen bör trappas ned i snabbare takt än för äldre. Även utvecklingsersättningen bör utformas så att den inte avhåller ungdomar från att välja reguljära studier framför arbetslöshet.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning. Promemorian innehåller dock inget lagförslag om ersättningen i jobbgarantin eller förslag om införande av en skyddsregel i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Remissinstanserna: *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Ungdomsstyrelsen och Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO)* avstyrker en snabbare nedtrappning i aktivitetsstödet för ungdomar. LO avvisar även att harmonisera utvecklingsersättningen med studiebidragsnivån genom att sänka utvecklingsersättningen. Även *Socialstyrelsen* har invändningar mot ersättningen. *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att en snabbare nedtrappning ligger väl i linje med fokus på jobbsökande men är tveksamt till om den snabbare nedtrappningen kommer att få så stor betydelse då få ungdomar får arbetslöshetsersättning. *Företagarna* anser att det är rimligt med en snabbare nedtrappning i ersättningen för unga.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Ersättningsformerna

Arbetslösa ungdomar som är inskrivna hos arbetsförmedlingen som arbetssökande kan beroende på tidigare arbete eller studier ha rätt till

olika ersättningar. Vissa har kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning, andra är beroende av andra ersättningsformer eller har ingen ersättning. Det finns därför anledning att överväga olika ersättningar för olika grupper av ungdomar vid deltagande i jobbgarantin.

SKL och *Socialstyrelsen* motsätter sig förslaget att göra skillnad i ersättningsnivåerna beroende på om deltagaren kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning eller inte. Eftersom ungdomar som har rätt till arbetslöshetsersättning omfattas av en försäkring är det enligt regeringens uppfattning motiverat att dessa deltagare får en ersättning som baseras på arbetslöshetsersättningen vid deltagande i jobbgarantin. *LO* anser att programdeltagare som fyllt 20 år bör vara berättigade till aktivitetsstöd på samma grunder som äldre. Deltagare i jobbgarantin som är berättigade till arbetslöshetsersättning bör, enligt regeringens mening, i likhet med vad som gäller vid deltagande i andra arbetsmarknadspolitiska program och insatser erhålla aktivitetsstöd. Till övriga deltagare i jobbgarantin som fyllt 18 år bör staten lämna utvecklingsersättning.

För närvarande får de som deltar i UG, och som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning, utvecklingsersättning. Denna ersättning är inte skattepliktig vilket framgår av 11 kap. 33 § inkomstskattelagen (1999:1229) som hänvisar till lagen om arbetsmarknadspolitiska program. Deltagare i KUP får ersättning från kommunen. Till ungdomar som inte fullföljt en gymnasieutbildning och som deltar i KUP lämnas ersättning som motsvarar vad personen hade fått i studiehjälp. För övriga deltagare beslutar kommunen om vilken ersättning som skall lämnas.

Försäkringskassan har påtalat att det inte framgår av promemorian om den utvecklingsersättning som föreslås lämnas vid deltagande i jobbgarantin skall vara skattepliktig. Det är regeringens mening att utvecklingsersättningen i jobbgarantin inte skall vara skattepliktig. Detta framgår redan av 11 kap. 33 § inkomstskattelagen. Däremot anser regeringen att det behövs ett klagörande att aktivitetsstöd skall betalas ut till de deltagare i jobbgarantin som har rätt till arbetslöshetsersättning medan de deltagare som fyllt 18 år men som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning får utvecklingsersättning. Detta bör lämpligen regleras genom en ändring i lagen om arbetsmarknadspolitiska program.

Utvecklingsersättning

Ersättningsnivån på utvecklingsersättning bör anpassas till nivåerna inom studiestödssystemet för att deltagande i jobbgarantin inte skall framstå som mer ekonomiskt fördelaktigt än utbildning. Ungdomar som deltar i gymnasiala studier beviljas studiehjälp i form av studiebidrag med 1 050 kronor per månad till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år. Studier på grundskole- eller gymnasienivå berättigar till studiemedel tidigast från och med det andra kalenderhalvåret det år den unge fyller 20 år. Bidragsdelen inom studiemedlet uppgår vid heltidsstudier till 2 528 kronor per fyra veckorsperiod under 2007.

Utvecklingsersättning bör lämnas till deltagare i jobbgarantin från och med 18 års ålder. Ersättning bör lämnas med samma belopp som de skulle ha fått vid studier. Ungdomar i åldern 16 till och med 17 år skall kunna delta i jobbgarantin och de aktiviteter som erbjuds inom ramen för denna insats men någon ersättning bör inte lämnas till denna grupp om

de inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Då lämnas aktivitetsstöd vid deltagandet (se nedan). Regeringen anser inte att det finns skäl att lämna ersättning till ungdomar i denna åldersgrupp för vilka föräldrarnas underhållsskyldighet fortfarande gäller.

Flera remissinstanser har påpekat att det i promemorian inte framgår vem som skall betala ut utvecklingsersättningen till deltagarna i jobbgarantin. Frågan om vilken myndighet som skall administrera utvecklingsersättningen i jobbgarantin bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen avser att i samband med budgetpropositionen för 2008 återkomma med hur den skall finansieras.

Aktivitetsstöd

Till ungdomar som är berättigade till arbetslöshetsersättning bör aktivitetsstöd lämnas när de inträder i jobbgarantin. Vid inträdet i jobbgarantin övergår alltså arbetslöshetsersättningen i aktivitetsstöd. I syfte att öka de ekonomiska incitamenten att söka arbete eller välja reguljära studier bör nivån på aktivitetsstödet trappas ned successivt i takt med alltmer intensifierade insatser från arbetsförmedlingens sida. Ersättningen bör trappas ned i snabbare takt än för äldre. Till ungdomar utan barn bör ersättning lämnas med 80 procent av den tidigare dagsförtjänsten under de första 100 ersättningsdagarna. Under de följande 100 dagarna bör ersättning lämnas med 70 procent och därefter med 65 procent. Till ungdomar som är föräldrar bör ersättning lämnas med 80 procent under de första 200 ersättningsdagarna. Därefter bör ersättning lämnas med 70 procent under 100 ersättningsdagar och sedan med 65 procent. Ersättningsnivåerna kommer att regleras i förordning.

SO anser att en särreglering av ersättningsnivåer för ungdomar medför en komplicerad administration. SO hänvisar också till propositionen 2006/07:89 *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.*, där regeringen framfört att det är angeläget att systemen för arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstöd görs så lika som möjligt. SO anser att förslaget angående ersättningsnivåerna för ungdomar i jobbgarantin verkar i motsatt riktning. Regeringen vill här peka på det arbete som pågår inom Regeringskansliet med att så långt som möjligt undanröja skillnader i de två ersättningsystemen.

Flera remissinstanser är negativa till särregleringen angående ersättningen till föräldrar. Att föräldrar bör få högre ersättning än andra under en längre period är något som regeringen redan tagit ställning till i tidigare propositioner angående arbetslöshetsförsäkringen (se prop. 2006/07:15 och 2006/07:89). LO påtalar att förslaget leder till olika regler för föräldrar före och efter 25 års ålder. Regeringen anser att det är rimligt att föräldrar under 25 år får en snabbare nedtrappning av ersättningen än övriga föräldrar eftersom unga föräldrar precis som andra ungdomar omfattas av de satsningar som görs för att minska ungdomsarbetslösheten. Däremot bedöms unga föräldrar, i jämförelse med de ungdomar som inte är föräldrar, behöva en längre tid för omställning och därmed en långsammare nedtrappning av ersättningsnivån.

Flera remissinstanser är också negativa till förslaget om en snabbare nedtrappning av ersättningen till ungdomar då detta innebär att ungdomar missgynnas i förhållande till äldre arbetssökande. LO påtalar att unga under 25 år betalar samma avgifter till arbetslöshetsförsäkringen som de över 25 år och anser den föreslagna nedtrappningen av ersättningen vara diskriminerande. Detta kan enligt LO, SACO och TCO bl.a. leda till att många unga, till följd av ett sämre inkomstskydd, väljer att stå utanför arbetslöshetsförsäkringen. SACO erinrar i detta sammanhang om det förbud mot åldersdiskriminering som diskrimineringskommittén i sitt slutbetänkande *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* (SOU 2006:22) föreslagit skall gälla även för arbetsmarknadspolitisk verksamhet. LO och TCO ställer sig frågande till om förslaget är förenligt med ILO-konventionen nr 168 om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet vilken Sverige har ratificerat (prop. 1989/90:64). Även ILO-kommittén efterlyser en analys av hur förslaget förhåller sig till konventionen.

ILO-konventionen nr 168 om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet innehåller bl.a. ett förbud mot åldersdiskriminering och ett krav på att arbetslöshetsförmåner skall fastställas till minst 50 procent av tidigare inkomst. Förmåner som inte grundas på tidigare inkomst skall fastställas till minst 50 procent av den lagstadgade minimilönen eller motsvarande. Enligt ILO-konventionen skall 85 procent av arbetstagarna i ratificerande stat omfattas av bestämmelserna.

Som remissinstanserna påpekar, skall varje medlemsstat enligt artikel 6 i ILO-konventionen nr 168 säkerställa likabehandling av alla skyddade personer utan diskriminering på grund av bl.a. ålder. Enligt regeringens uppfattning måste man se hela jobbgarantin för ungdomar som en speciell åtgärd för unga som innefattar ett antal moment varav ersättningsnivån är en. Ersättningsnivån kan därför inte bedömas isolerad från övriga delar. Unga får exempelvis tillgång till mer intensifierade insatser från arbetsförmedlingens sida tidigare än andra grupper. Dessutom anges i artikel 2 i samma konvention att metoderna för att lämna förmåner vid arbetslöshet inte skall vara utformade på ett sätt som avhåller arbetstagare från att söka produktiv sysselsättning.

En stor del av de ungdomar som bedöms komma att delta i jobbgarantin torde dessutom kunna kategoriseras som nya arbetssökande och därmed i stället omfattas av de krav som framgår av artikel 26 i konventionen, dvs. ett mycket mer begränsat skydd än för andra arbetslösa.

Vad gäller kravet enligt artikel 11 i konventionen, att den skyddade personkretsen skall omfatta föreskrivna kategorier arbetstagare motsvarande minst 85 procent av alla kategorier arbetstagare inklusive offentligt anställda och lärlingar, övervägdes detta i samband med ratifikationen av konventionen. Regeringen gjorde då bedömningen att även om ersättningen för dem som vid den tidpunkten erhöll det dåvarande kontanta arbetsmarknadsstödet inte motsvarade konventionens föreskrivna ersättningsnivåer, utgjorde dock antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna, vilka fick betydligt högre ersättning, 87 procent av antalet anställda. Regeringen fann därför sammanfattningsvis

att Sverige även beträffande personkretsen torde uppfylla konventionens krav (prop. 1989/90:64 s. 11). När det gäller den nu liggande bedömningen finns det ingen anledning att göra en annan värdering.

Vidare kan regeringen konstatera att forskning indikerar att det finns ett tydligt samband mellan ersättningsnivåer och sannolikheten för en arbetslös person att få arbete. Detta samband förefaller vara starkare för arbetslösa under 25 år. Beprövad erfarenhet av sänkta ersättningsnivåer för ungdomar finns också i Danmark där reformer av ungdomars arbetslöshetsersättning har tillskrivits en stor del av minskningen av ungdomsarbetslösheten. Regeringen anser att en nedtrappning av ersättningen bör gälla för samtliga arbetslösa med rätt till arbetslöshetsersättning. Däremot bör tiden vid varje trappsteg vara kortare för ungdomar dels för att de generellt sett är arbetslösa under en kortare tid än andra, dels för att de genom jobbgarantin erbjuds arbetsmarknadspolitiska insatser på ett mycket tidigare stadium än andra. Regeringen anser mot denna bakgrund att man bör se på jobbgarantin som en helhet där ekonomiska incitament kombineras med intensifierade insatser för ungdomar som syftar till att dessa skall få arbete.

Ersättningens storlek

LO och SKL anser också att de föreslagna ersättningsnivåerna är otillräckliga. Utgångspunkten måste, enligt SKL, vara att deltagarna i jobbgarantin skall klara sig utan kompletterande ekonomiskt bistånd. Även *Socialstyrelsen* betonar vikten av att ersättningen ligger på en sådan nivå att människor inte behöver ansöka om ekonomiskt bistånd eftersom ekonomiskt bistånd är tänkt att vara ett stöd vid tillfälliga försörjningsproblem. LO påpekar att det inte går att försörja sig på vare sig utvecklingsersättningen eller lägsta nivån på aktivitetsstödet och att detta kommer att drabba de hushåll som bär försörjningsansvaret för de ungdomar som får denna ersättning. SKL hävdar att de låga ersättningarna leder till övervältring av statliga kostnader på kommunens ekonomi. Regeringen vill framhålla att nivån på den föreslagna utvecklingsersättningen syftar till att förmå ungdomar att välja reguljär utbildning i stället för att delta i jobbgarantin.

Skyddsregel

LO har efterlyst en skyddsregel motsvarande den som finns för en deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin. Regeringens avsikt är att reglerna för jobb- och utvecklingsgarantin och reglerna för jobbgarantin för ungdomar i så hög utsträckning som möjligt skall vara likartade. En deltagare i jobbgarantin som tar ett tillfälligt arbete bör få behålla den ersättningsnivå som deltagaren var berättigad till i garantin om han eller hon återigen blir arbetslös och har rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen anser således att LO:s synpunkt är relevant och föreslår därför att en regel angående ersättningsnivån bör finnas i lagen om arbetslöshetsförsäkring för deltagare i jobbgarantin som uppfyllt ett arbetsvillkor och som har rätt till arbetslöshetsersättning.

I fråga om försäkringsskydd vid skada m.m. för deltagarna i jobbgarantin bör samma bestämmelser gälla som nu tillämpas i fråga om arbetsmarknadspolitiska program.

6.5 Rätten till ersättning och sanktioner

Regeringens förslag: Den som avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar skall inte ha rätt till arbetslöshetsersättning vid fortsatt arbetslöshet.

Regeringens bedömning: Ogiltig frånvaro eller annan misskötsamhet inom jobbgarantin för ungdomar bör medföra sanktioner enligt regler jämförbara med dem som nu gäller vid deltagande i aktivitetsgarantin.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Statskontoret, Socialstyrelsen och Företagarna tillstyrker förslaget om att en sökande som avvisar en anvisning till jobbgarantin inte har rätt till arbetslöshetsersättning vid fortsatt arbetslöshet. Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO) och Ungdomsstyrelsen avstyrker förslaget om att ett avvisande av deltagande i jobbgarantin leder till att individen blir helt utan ersättning och menar att nuvarande sanktionsregler som innebär en nedsättning av ersättningen är tillräckliga.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I 45 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om nedsättning med vissa procentsatser av dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen. Nedsättning skall bl.a. ske när en sökande har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete utan godtagbart skäl. Enligt 46 § samma lag skall nedsättning av arbetslöshetsersättning också ske om den sökande avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Bestämmelserna om nedsättning i 45 a § skulle i princip kunna göras tillämpliga vid avvisande av deltagande i jobbgarantin. Effekten skulle emellertid då kunna bli att ungdomar kan vägra att delta i jobbgarantin och fortsätta att uppbära arbetslöshetsersättning, om än reducerad. Det skulle motverka själva syftet med jobbgarantin. I stället bör frågan om rätten till arbetslöshetsersättning för den som avvisar en anvisning till jobbgarantin prövas utifrån allmänna villkor för rätt till arbetslöshetsersättning. Dessa regleras i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

I 9 § bör i ett nytt andra stycke föras in en bestämmelse om att den som avvisar en anvisning till jobbgarantin inte har rätt till arbetslöshetsersättning vid fortsatt arbetslöshet. Han eller hon har att välja på att vid fortsatt arbetslöshet vara utan ersättning eller att anta anvisning till att delta i jobbgarantin. Vad gäller den som inte har rätt till arbetslöshetsersättning men till försörjningsstöd är det kommunen som avgör om stödet även fortsättningsvis skall lämnas.

LO, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) och SO anser att sanktionen avseende avvisande inte bör regleras i de allmänna villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning. *Kammarrätten i Stockholm och Länsrätten i Stockholms län* anser att förslaget inte medger en sökande möjlighet att avvisa en anvisning till jobbgarantin oavsett om det föreligger godtagbara skäl eller inte, utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsersättning. Flera remissinstanser påpekar att det inte framgår av promemorian när en sökande, som avvisat en anvisning till jobbgarantin, på nytt har rätt till ersättning. AMS anser att en individ som avvisat ett erbjudande om jobbgarantin och som därefter uppfyller ett arbetsvillkor åter skall ha möjlighet att få arbetslöshetsersättning.

Regeringen anser att ett avböjande att delta i jobbgarantin inte bör bedömas lindrigare än t.ex. att inte medverka till att en individuell handlingsplan upprättas. Det sistnämnda är ett av de nuvarande allmänna villkoren i 9 § och den som inte medverkar till att upprätta en handlingsplan har inte rätt till ersättning. Detsamma bör gälla den som nekar att delta i jobbgarantin. Om en sökande efter att ha tackat nej till jobbgarantin sedan ångrar sig och accepterar anvisningen till jobbgarantin bör han eller hon erhålla ersättning i form av aktivitetsstöd vid deltagande i jobbgarantin enligt den ersättningsnivå som beskrivs i avsnitt 6.4. Gällande regler, med det tillägg som regeringen föreslår i 9 §, leder till att en individ som avvisat ett erbjudande om jobbgarantin och som därefter uppfyller ett arbetsvillkor har möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet under förutsättning att han eller hon uppfyller de allmänna villkoren i 9 §.

Vad gäller Kammarrätten i Stockholm och Länsrätten i Stockholms läns synpunkt att förslaget inte medger en sökande möjlighet att avvisa en anvisning till jobbgarantin oavsett om det föreligger godtagbara skäl eller inte, vill regeringen här göra följande förtydligande. Innan en person anvisas till jobbgarantin skall det upprättas en individuell handlingsplan (se avsnitt 6.1). Den innebär en överenskommelse mellan arbetsförmedlingen och sökanden. Insatserna i jobbgarantin skall vara anpassade till deltagarens behov och utgå från den handlingsplan som upprättats. Mot bakgrund härav bör det enligt regeringens mening inte kunna uppstå en sådan situation där frågan om godtagbara skäl blir aktuell.

Vid ogiltig frånvaro eller annan misskötsamhet inom jobbgarantin bör de sanktioner som nu gäller vid deltagande i aktivitetsgarantin tillämpas. Dessa sanktioner finns angivna i de nuvarande 37 a och 37 b §§ förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. En tillämpning av dessa regler innebär bl.a. att en anvisning till jobbgarantin skall kunna återkallas med åtföljande förlust av ersättningen. Motsvarande sanktionsregler kommer från och med den 2 juli 2007 att gälla vid deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin. *SO* förutsätter att detta gäller för dem som får aktivitetsstöd. Motsvarande bör enligt regeringens mening gälla dem som har utvecklingsersättning.

TCO och *SO* anser att beslut om sanktioner måste vara möjliga att överklaga till förvaltningsdomstolarna. Regeringen vill erinra om att den som nekas rätt till arbetslöshetsersättning enligt 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring har rätt att överklaga detta beslut enligt 49 § samma

lag. Den som på grund av t.ex. misskötsamhet får sin anvisning till jobbgarantin återkallad har däremot ingen rätt att överklaga detta beslut. Detta gäller vid alla arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Regeringen konstaterar att en sådan återkallelse av en anvisning inte utgör en straffrättslig sanktion och att det i allmänhet inte är någon rättighet att få ta del av arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Det är heller inte någon rättighet att få behålla dem (se bl.a. prop. 2006/07:89 s. 78 f.).

6.6 När lämnar man jobbgarantin?

Olika former av tillfälliga arbeten utgör en dominerande del av sysselsatta ungdomars anställningsformer. Ungdomar prövar ofta på många olika arbeten som ger arbetslivserfarenhet innan de får en fastare förankring på arbetsmarknaden. Det är viktigt att ungdomar har incitament att ta tillfälliga arbeten eller att delta i reguljära studier. Unga som lämnar jobbgarantin för arbete men som inte har hunnit uppfylla ett nytt arbetsvillkor i arbetslöshetsförsäkringen och unga som deltagit i reguljära studier kortare tid än 12 månader bör kunna återgå till jobbgarantin med den ersättning de hade tidigare (se avsnitt 6.4). Tiden då den unge av dessa skäl har varit frånvarande från jobbgarantin bör inte medräknas i den totala tiden för deltagande i garantin.

Deltagande i jobbgarantin bör begränsas till högst 15 månader, dock längst till dess den unge fyller 25 år. Den unge som har deltagit i jobbgarantin i 15 månader bör kvalificera sig för den jobb- och utvecklingsgaranti som införs den 2 juli 2007 efter regeringens förslag i propositionen 2006/07:89 *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.*

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* anser att övergången mellan jobbgarantin och jobb- och utvecklingsgarantin måste klargöras. *Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO)* anser att det bör klargöras vilken ersättning en deltagare i jobbgarantin har rätt till när han eller hon övergår till att delta i jobb- och utvecklingsgarantin. De närmare villkoren för övergången mellan jobbgarantin och jobb- och utvecklingsgarantin kommer regeringen att reglera i förordning. Då kommer även frågan om ersättningen att regleras.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), TCO och SACO ifrågasätter om de ungdomar som deltagit i jobbgarantin under 15 månader kan erbjudas ytterligare stöd genom att därefter delta i jobb- och utvecklingsgarantin. SKL föreslår i stället att regeringen utreder möjligheterna att erbjuda ungdomar något slags instegsjobb på arbetsmarknaden motsvarande den modell för nyanlända invandrare som regeringen aviserat i 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100). Enligt regeringens mening är utgångspunkten att jobb- och utvecklingsgarantin skall innehålla individuellt utformade åtgärder med syfte att så snabbt som möjligt få deltagaren i arbete (jfr. prop. 2006/07:89). Regeringen anser därför att innehållet i jobb- och utvecklingsgarantin för de individer som redan deltagit i jobbgarantin kommer att kunna tillgodose deltagarens behov.

Regeringens förslag: Vissa följdändringar skall göras i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program, lagen (1962:381) om allmän försäkring och studiestödslagen (1999:1395) med anledning av införandet av jobbgarantin för ungdomar.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* har haft synpunkter på förslaget angående följdändring i studiestödslagen.

Skälen för regeringens förslag: I lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program finns bestämmelser om att den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program inte skall anses som arbetstagare med undantag för bl.a. den som har reguljärt arbete inom ramen för aktivitetsgarantin. Efter regeringens förslag i proposition 2006/07:89 *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.* kommer ordet aktivitetsgarantin från och med den 2 juli 2007 att ersättas med jobb- och utvecklingsgarantin i 7 § nämnda lag. I och med införandet av jobbgarantin bör det anges i lagen att en deltagare i jobbgarantin för ungdomar med reguljärt arbete skall anses vara arbetstagare.

Sjukpenninggrundande inkomst (SGI) är i dag vilande för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande. Detta följer av 3 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Ungdomar som under deltagande i jobbgarantin får aktivitetsstöd har därför kvar sin SGI vilande under deltagandet. Detta bör gälla även de ungdomar som vid deltagande i jobbgarantin får utvecklingsersättning i stället för aktivitetsstöd. Ett tillägg bör därför göras i nämnda paragraf i lagen om allmän försäkring på så sätt att SGI-skydd gäller även för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och då uppbär utvecklingsersättning.

I 3 kap. 25 § studiestödslagen (1999:1395) finns bestämmelser om när studiemedel inte får lämnas eller tas emot. Det gäller bl.a. för den tid då det lämnas aktivitetsstöd vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Detta bör gälla också om deltagaren i det arbetsmarknadspolitiska programmet uppbär utvecklingsersättning vilket kan bli fallet vid deltagande i jobbgarantin. För att förhindra att en deltagare i jobbgarantin samtidigt uppbär studiemedel och aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning bör ett tillägg om detta göras i 3 kap. 25 § studiestödslagen. *CSN* har påtalat att en samordning av jobbgarantiersättningen med studiestöd endast är nödvändig om deltagarna i jobbgarantin kan förväntas delta i sådan reguljär utbildning som berättigar till studiestöd. Regeringen anser att en samordning i studiestödslagen är berättigad för att undvika att en deltagare i jobbgarantin får ersättning i form av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning samtidigt som denne får studiemedel.

7.1 Ekonomiska konsekvenser

Jobbgarantin beräknas omfatta cirka 30 000 ungdomar i snitt per månad under 2008. Kostnaderna bedöms rymmas inom de ekonomiska ramar som regeringen har föreslagit i 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100). Kostnaderna under december månad 2007 bedöms bli marginella och bör rymmas inom årets anslag för arbetsmarknads-politiska åtgärder.

Enligt förslaget i avsnitt 6.5 har en sökande som avvisar en anvisning till jobbgarantin inte rätt till arbetslöshetsersättning. Ett sådant beslut, som skall tas av en arbetslöshetskassa, kan överklagas till förvaltnings-domstol. Måltillströmningen till förvaltningsdomstolarna kan dock inte förväntas öka i någon nämnvärd utsträckning.

7.2 Jämställdhetskonsekvenser

Unga män är arbetslösa i högre grad än unga kvinnor. Att unga kvinnors arbetslöshet är lägre än männens kan bl.a. förklaras med att kvinnor i större utsträckning fortsätter med högre studier. Kvinnor har också kortare arbetslöshetstid jämfört med männen. Kortast tid i arbetslöshet har högutbildade kvinnor, medan lågutbildade unga män har längst arbetslöshetstid. Unga kvinnor och unga män är sysselsatta (dvs. har någon form av arbete) i ungefär samma utsträckning, även om unga kvinnor arbetar mer deltid än unga män. Förslaget om jobbgaranti för ungdomar innebär att arbetslösa kvinnor och män omfattas av garantin vid samma tidpunkt, dvs. vid tre månaders inskrivningstid hos arbetsförmedlingen. Unga män är fler och har längre tid i arbetslöshet än unga kvinnor. Jobbgarantin kommer därför att omfatta fler arbetslösa män än kvinnor och männen kan behöva insatser i jobbgarantin under en längre tid än kvinnorna. Förslagen bedöms inte få några andra konsekvenser för jämställdheten på arbetsmarknaden för ungdomar.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Avskaffandet av kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantin och införandet av jobbgarantin för ungdomar samt ändringarna i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program samt ändringslagen till denna, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1962:381) om allmän försäkring och studiestödslagen (1999:1395) skall gälla från och med den 1 december 2007. Ungdomar som vid ikraftträdandet deltar i kommunala ungdomsprogram eller ungdomsgarantin får fullfölja deltagandet i insatsen. Under denna tid tillämpas bestämmelserna i deras äldre lydelse.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO)* anser att det krävs sex månaders tid mellan slutgiltiga förslag och tillämpning. Övriga remissinstanser har inga synpunkter på förslagen.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna är en del av en större reform av arbetsmarknadspolitiken varav vissa delar redan har beslutats. De nu föreslagna och aviserade delarna i den fortsatta reformeringen av arbetsmarknadspolitiken bör genomföras så snabbt som möjligt. Avskaffandet av kommunala ungdomsprogram (KUP) och ungdomsgarantin (UG) samt införandet av jobbgarantin för ungdomar bör därför ske den 1 december 2007. Då bör också ändringarna i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program samt ändringslagen till denna, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1962:381) om allmän försäkring och studiestödslagen (1999:1395) träda i kraft. Regeringen har förståelse för att, som SO anför, arbetslöshetskassorna behöver genomföra förändringar i datasystem, rutiner m.m. Regeringen bedömer dock att tiden för ikraftträdandet är tillräcklig för att arbetslöshetskassornas administration skall kunna anpassas till de nya bestämmelserna.

I fråga om de ungdomar som vid ikraftträdandet deltar i KUP och UG bör vissa övergångsbestämmelser gälla. Ungdomar som vid ikraftträdandet deltar i KUP och UG får fullfölja deltagandet i insatsen. Under denna tid tillämpas bestämmelserna i deras äldre lydelse.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

2 och 3 §§

Riksdagen har den 30 maj 2007 beslutat (bet. 2006/07:AU13) att 2 och 3 §§ skall ändras på visst sätt med ikraftträdande den 1 januari 2008. I denna proposition föreslår emellertid regeringen att 2 och 3 §§ skall upphöra att gälla. Dessa paragrafer måste därför utgå från ändringslagen.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

2 och 3 §§

Ändringen innebär att paragraferna upphävs. I nämnda paragrafer reglerades kommunernas möjligheter att anordna praktik och andra former av verksamhet och aktiviteter för ungdomar dels under 20 år, dels i åldern 20 till 24 år.

Ändringen behandlas i avsnitt 5.2.

4 §

Paragrafen reglerar vilken ersättning som deltagare i jobbgarantin för ungdomar är berättigade till.

Ändringen behandlas i avsnittet 6.4.

7 §

I paragrafens *första stycke* har ett tillägg gjorts som reglerar att en deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program skall anses som arbetstagare vid anställning inom ramen för jobbgarantin för ungdomar.

Ändringen behandlas i avsnitt 6.7.

9.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

9 §

I paragrafen införs ett nytt *andra stycke* med en bestämmelse om att den som avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar inte har rätt till arbetslöshetsersättning vid fortsatt arbetslöshet.

Ändringen behandlas i avsnitt 6.5.

30 a §

Paragrafen motsvarar den garantiregel som finns i 30 § för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin. Den som har deltagit i jobbgarantin för ungdomar, uppfyllt ett nytt arbetsvillkor och har rätt till en ny ersättningsperiod inom arbetslöshetsförsäkringen kan få ersättning med ett belopp som motsvarar vad som senast lämnades i ersättning under deltagandet i jobbgarantin, om det är förmånligare än vad den nya dagpenningen annars skulle bli. Denna särskilda beräkningsregel får tillämpas högst två gånger för en sökande.

Ändringen behandlas i avsnitt 6.4.

9.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

3 kap. 5 §

Ändringarna i *tredje stycket 3* och i *fjärde stycket* innebär att den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med utvecklingsersättning skall åtnjuta SGI-skydd.

Ändringen behandlas i avsnitt 6.7.

9.5 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen
(1999:1395)

3 kap. 25 §

I *första stycket 2* görs ett tillägg med innebörden att studiemedel inte får lämnas till eller tas emot av den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och uppbär utvecklingsersättning.

Ändringen behandlas i avsnitt 6.7.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring att 9 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som

1. är arbetsföra och oförhindrade att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan,
2. är beredda att anta erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken de inte anmält hinder som kan godtas av arbetslöshetskassan,
3. är anmälda som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,
4. medverkar till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med den offentliga arbetsförmedlingen, och
5. aktivt söker ett lämpligt arbete men inte kan få ett sådant arbete.

Den som avvisar en anvisning till jobbgarantin har inte rätt till ersättning vid fortsatt arbetslöshet.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

¹ Senaste lydelse 2000:1460.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program²

dels att 2–4 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 7 § skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2006/07:89

Föreslagen lydelse

7 §

Den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program skall inte anses som arbetstagare om inte programmet gäller en anställning med anställningsstöd eller lönebidrag, skyddat arbete, trygghetsanställning, reguljärt arbete inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin eller en anställning med särskilt stöd för introduktion och uppföljning (SIUS).

Den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program skall inte anses som arbetstagare om inte programmet gäller en anställning med anställningsstöd eller lönebidrag, skyddat arbete, trygghetsanställning, reguljärt arbete inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin *eller jobbgarantin* eller en anställning med särskilt stöd för introduktion och uppföljning (SIUS).

När ett program bedrivs på en arbetsplats skall den som tar del av programmet dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av följande regler i arbetsmiljölagen (1977:1160):

- 2 kap. 1–9 §§ om arbetsmiljöns beskaffenhet,
- 3 kap. 1–4 och 7–14 §§ om allmänna skyldigheter,
- 4 kap. 1–4 och 8–10 §§ om bemyndiganden,
- 5 kap. 1 och 3 §§ om minderåriga,
- 7 kap. om tillsyn,
- 8 kap. om påföljder, och
- 9 kap. om överklagande.

Vad som i arbetsmiljölagen sägs om arbetsgivare skall gälla den som har upplåtit en arbetsplats för programverksamhet.

1. Denna lag träder ikraft den 1 december 2007.

2. Ungdomar som vid ikraftträdandet är anvisade till kommunala ungdomsprogram eller ungdomsgarantin skall få fullfölja sin anvisningstid i insatsen. Under denna anvisningstid skall bestämmelserna i 2–4 §§ i deras äldre lydelse tillämpas.

² Senaste lydelse av
2 § 2006:1071
3 § 2004:1324
4 § 2004:1324

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring att 3 kap. 5 § skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2006/07:59 *Föreslagen lydelse*

3 kap.

5 §

Försäkringskassan skall besluta om en försäkrads tillhörighet till sjukpenningförsäkringen och fastställa sjukpenninggrundande inkomst. För en försäkrad som inte är bosatt i Sverige gäller detta så snart anmälan om hans inkomstförhållanden gjorts hos Försäkringskassan. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Sjukpenningförsäkringen skall omprövas

a) när Försäkringskassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn har beviljats den försäkrade eller sådan ersättning eller pension som redan utges har ändrats med hänsyn till ändring i den försäkrades arbetsförmåga eller, vid särskild efterlevandepension, förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete,

d) när tjänstepension har beviljats den försäkrade,

e) när ett beslut om vilandeförklaring av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 16 kap. 16 § har upphört, samt

f) när livränta har beviljats den försäkrade enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller redan utgående livränta har ändrats.

Ändring som avses i första stycket skall gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkommit. Den sjukpenninggrundande inkomst som ändrats enligt första stycket a) får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som inträffar i anslutning till att Försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen.

Under tid som anges under 1–6 får, om inte första stycket b, d eller f är tillämpligt, den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast dessförinnan om Försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden. Detta gäller tid då den försäkrade

1. bedriver studier enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

2. erhåller periodiskt ekonomiskt stöd, utgivet enligt särskilda avtal mellan arbetsmarknadens parter, enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

3. deltar i ett arbetsmarknads- 3. deltar i ett arbetsmarknads-

politiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

4. är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför,

5. helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte har fyllt ett år. Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård,

6. fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 2 eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd skall Försäkringskassan, vid sjukdom under den aktuella tiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågasvarande förvärvsarbete under den aktuella tiden.

För en försäkrad som får sådan behandling eller rehabilitering som avses i 7 b § eller 22 kap. 7 § och som under denna tid får livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning skall Försäkringskassan, vid sjukdom under den tid då livränta betalas ut, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

För en försäkrad som avses i 10 c § första stycket 1 eller 2 skall dock under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån för studier som avses i tredje stycket 1, sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om sjukpenningen blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

Fjärde stycket tillämpas även för försäkrad som avses i tredje stycket 6 när den försäkrade genomgår grundutbildning som är längre än 60 dagar.

politiskt program och får aktivitetsstöd *eller utvecklingsersättning* eller står till arbetsmarknadens förfogande enligt de grunder som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer,

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 eller 2 eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd *eller utvecklingsersättning* skall Försäkringskassan, vid sjukdom under den aktuella tiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågasvarande förvärvsarbete under den aktuella tiden.

Omprovning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket a skall ej Prop. 2006/07:118
omfatta ändring av den försäkrades inkomstförhållanden på grund av Bilaga 1
sådan förvärvsarbete som avses i 16 kap. 15 §.

Omprovning av sjukpenningförsäkringen enligt första stycket skall göras senast när den försäkrade gör anspråk på ersättning som betalas ut per dag.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

Förteckning över remissinstanserna (promemorian En jobbgaranti för ungdomar)

Prop. 2006/07:118
Bilaga 2

1. Kammarrätten i Stockholm
2. Länsrätten i Stockholm
3. Riksrevisionen
4. Socialstyrelsen
5. Ekonomistyrningsverket
6. Skolverket
7. Centrala studiestödsnämnden
8. Myndigheten för skolutveckling
9. Ungdomsstyrelsen
10. Försäkringskassan
11. Statskontoret
12. Arbetsmarknadsstyrelsen
13. Arbetsgivarverket
14. ILO-kommittén
15. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
16. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
17. Stockholms universitet
18. Uppsala universitet, Nationalekonomiska institutionen
19. Sveriges Kommuner och Landsting
20. Svenskt Näringsliv
21. Företagarna
22. Tjänstemännens centralorganisation
23. Sveriges akademikers centralorganisation
24. Landsorganisationen i Sverige
25. Arbetslöshetskassornas samorganisation

Företrädarna för remissinstanserna 2, 4, 6-10, 12-13, 16 samt 19-25 var närvarande vid ett remissmöte den 27 april 2007. Riksrevisionen, Stockholms universitet och Uppsala universitet har avstått från att yttra sig. Övriga remissinstanser har inkommit med skriftliga yttranden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 maj 2007

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Malmström, Billström, Adelsohn Liljeroth

Föredragande: statsrådet Littorin

Regeringen beslutar proposition 2006/07:118 En jobbgaranti för ungdomar.